НАРОДНО СЪБРАНИЕ
Вх.№ 51-554-04-243
Дата 10 / 07 2025 г.

ЧРЕЗ

ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА

51-ОТО НАРОДНОТО СЪБРАНИЕ

ГОСПОЖА НАТАЛИЯ КИСЕЛОВА

14 40

ДО

ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА КОМИСИЯТА ПО

ОБРАЗОВАНИЕТО И НАУКАТА

ГОСПОДИН АНДРЕЙ ЧОРБАНОВ

УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН ПРЕДСЕДАТЕЛ,

На основание чл. 79, ал. 1 от Правилника за организацията и дейността на Народното събрание внасям следното аргументирано предложение за изменение и допълнение на Законопроект за изменение и допълнение на Закона за висшето образование (51-554-01-122), приет на първо гласуване на 9 юли 2025 г.:

В § 1, в чл. 95, ал. 4 на Закона за висшето образование се изменя така:

„Размерът на таксите за обучението по чл. 21, ал. 2 и 3 и по чл. 9, ал. 3, т. 6, буква "б" се определя с решение на академичния съвет на съответното висше училище, а таксите за обучение по чл. 21, ал. 5 не могат да бъдат по-ниски от 70 на сто от средствата за издръжка на обучението, определени по чл. 91, ал. 3, т. 1 и 3."

МОТИВИ:

Предложената редакция цели да преодолее създалото се напрежение сред академичните общности в редица държавни висши училища, породено от драстичния скок на таксите за платено обучение на студентите, вследствие на нарасналата издръжка на обучението по Закона за държавния бюджет за 2025 г.

Дълбоката причина за констатираното от Министерството на образованието и науката, Съвета на ректорите и членове на Комисията по образованието и науката на Народното събрание изкривяване на алгоритъма за изчисляване на таксите на студентите, които се обучават срещу заплащане в образователно-квалификационна степен "бакалавър" и в образователно-квалификационна степен "магистър" след придобито средно образование в държавните висши училища, се дължи на правилото, заложено в чл. 95, ал. 4 от Закона за висшето образование.

Правилото, ограничаващо държавните висши училища да определят по-ниски такси за студентите в платено обучение от издръжката на обучението, която държавата осигурява от държавния бюджет, е създадено с цел да защити частните висши училища от прекомерна конкуренция от страна на държавните. Историческият преглед показва, че държавната защита на частните университети започва преди 26 години с пълна забрана държавните висши училища да обучават студенти извън

държавната поръчка. Защитата е смекчена между 2004 г. и 2011 г., когато държавните висши училища отново получават право да обучават срещу заплащане, но се въвежда ограничение за размера на таксите, които не трябва да бъдат по-ниски от средствата, отпускани от държавата за издръжка на обучението. От 2011 г. до днес е в сила редакция, която определя размера на таксите да съответства на пълния размер на издръжката.

Частните висши училища получаваха държавна защита в продължение на повече от четвърт век – време, достатъчно да се развият и утвърдят в сферата на висшето образование и науката. Те имат възможност и получават допълнителни средства за осъществяване на дейността си чрез дарения, фондации, организации с нестопанска цел, програми на Европейския съюз и др.

От друга страна, разпоредбите на Глава четвърта „Академична автономия" от Закона за висшето образование определят принципи, чрез които се делегират големи отговорности на висшите училища за осъществяване на академичната свобода (чл. 20 от ЗВО). Нашата увереност е, че е дошло времето на държавните висши училища – в изпълнение на принципа на субсидиарността – да бъде делегирано и правото, надграждащо първоначалния принцип в ЗВО Министерският съвет да определя размера на таксите на студентите срещу заплащане, като възложим тази задача на академичните съвети.

От друга страна, МОН, МС и НС запазват достатъчно инструменти да регулират висшите училища, тъй като определят не само размера на финансирането им от държавния бюджет, но и броя на студентите, които имат право да приемат за обучение.

В заключение, предложената редакция се вписва по-пълноценно и функционално в структурата на закона. Тя предлага устойчива нормативна рамка, която дава възможност за своевременна и ефективна държавна намеса при наличие на тежки нарушения или заплахи, като същевременно избягва ненужно утежняване на законовата материя и потенциални юридически противоречия при прилагането ѝ.

ВНОСИТЕЛИ:

Антон Василев Янев

Цветан Валентинов Рангелов

Ивайло Василев Попов

Даниел Станиславов

Георги Христиров Иванов

Дино Георгиев Дрангов